

pelijke resultaten en theorieën werd gehecht dan aan 'den woorde Gods', stoorde Kuyper dan ook danig. De theologische faculteiten aan rijksuniversiteiten waren een bouwval geworden, vond hij. De anti-these hield ook hier scheiding in tussen de (ongelovige) rijksuniversiteit en de opleiding die Kuyper wilde. Men moest dus niet proberen de situatie te verbeteren door die faculteiten aan te passen, nee: er moest een eigen universiteit komen waar men, 'vrij van kerk, vrij van staat, aan Gods Woord alleen gebonden', wetenschap kon beoefenen en predikanten opleiden. De opleiding moest dus niet onderhorig zijn aan kerkelijke leerstellingen noch gedomineerd door de overheid, maar alleen georiënteerd op de Bijbel, het Woord van God. 29

Op 17 augustus 1878 werd de wet op het lager onderwijs door Willem III ondertekend.¹⁸ Deze wet moet de zaken aangaande het oprichten van de VU in een stroomversnelling hebben gebracht. Kuyper, die na het volkspetitionnement naar het buitenland was gegaan, kwam na terugkomst op een vergadering waar werd besloten de plannen om een eigen universiteit te stichten openbaar te maken. Het resultaat was, dat in naam van een groter gezelschap van hoofdzakelijk predikanten en ouderlingen een brief uitging onder de veelzeggende titel *Aan de gereformeerden in den lande*.¹⁹ In deze brief schetste Kuyper voor ieder die het maar lezen wilde de zieltogende toestand van het academisch onderwijs in de theologie.

Om hier iets aan te doen volstond het alleen om zelf een universiteit op te richten waar gereformeerde hoogleraren colleges gaven: een vrije universiteit. Het stichten van zo'n instelling had echter nogal wat voeten in de aarde; er waren hoogleraren nodig, predikantsplaatsen voor de afgestudeerden en veel geld. Van de overheid en de Nederlandse Hervormde Kerk viel immers weinig steun te verwachten. De gereformeerden werden dan ook opgeroepen zich te verenigen en samen de kosten van deze universiteit op te brengen. Het uitgaan van deze brief op 5 december 1878 is dan ook de stichtingsdatum van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag (VHOOG, kortweg 'de Vereeniging').²⁰

Zoals uit de naam van de Vereeniging al blijkt, was het haar oprichters niet te doen om christelijk academisch onderwijs – een kwalificatie die te algemeen werd bevonden –, maar om onderwijs dat gestoeld was op de 'gereformeerde beginselen'. In de statuten, die begin 1879 door de Koning werden goedgekeurd, stond het zo: